



KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 9.6.2004
KOM(2004) 417 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

**Evropská unie a Irák
Rámec pro angažovanost**

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Evropská unie a Irák Rámec pro angažovanost

I. Úvod

Toto sdělení reaguje na požadavek Evropské rady konané 16. a 17. října 2003 na vypracování strategie vztahů Evropské unie s Irákem a přispívá ke strategickému partnerství EU s oblastí Středozemního moře a Středního východu. Sdělení si klade za cíl dát základ pro diskusi s budoucí svrchovanou vládou Iráku a s celou iráckou společností. Iráckému lidu, který léta trpěl řadou válek, sankcemi a krutým autoritářským režimem, chce vyjádřit snahu Evropské unie o vytvoření bezpečného, stabilního a prosperujícího Iráku, který žije v míru se svými sousedy a je začleněn do mezinárodního společenství.

Sdělení je přijímáno v době naprosté nejistoty vládnoucí po válce v roce 2003, která každodenně souží obyvatele Iráku a brzdí politickou, hospodářskou a sociální obnovu země. Jmenování nové prozatímní irácké vlády a přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1546 ze dne 8. června 2004 potvrzující předání plné odpovědnosti a pravomocí Iráčanům ke 30. červnu 2004 a posilující úlohu OSN je však pro EU příležitostí, aby podpořila irácké úsilí o nové nasměrování země.

Toto sdělení analyzuje základní zájem EU o větší angažovanost v Iráku a stanoví střednědobé cíle pro rozvoj vztahů EU-Irák. Obsahuje argumenty, že Evropská unie by měla nabídnout rámec umožňující postupné utužování vztahů EU-Irák v souladu v pokrokem dosaženým v oblasti politiky a bezpečnosti. EU musí být připravena přezkoumat svůj přístup podle skutečného vývoje situace.

II. EVROPSKÁ UNIE A IRÁK

Během 24leté existence režimu Saddáma Hussajna neměla EU s Irákem ani politické ani smluvní vztahy a její úloha se omezovala na zavádění sankcí Rady bezpečnosti OSN. EU však hrála významnou úlohu v oblasti humanitární. Od roku 1992 bylo Evropské společenství (ES) největším jednotlivým poskytovatelem humanitární pomoci Iráku, a to po Organizaci spojených národů (OSN). I obchodní styky EU-Irák byly významné, především pak v oblasti energetiky.

Řada členských států EU se navíc podílela na zajišťování bezpečnosti a doplňovala tak úsilí EU po válce v roce 2003, jež se soustředilo na humanitární pomoc a politickou a finanční pomoc pro nastartování obnovy země. Počátkem roku 2003 vyčlenilo ES 100 milionů eur pro Úřad pro humanitární pomoc (ECHO) na humanitární pomoc Iráku a členské státy přislíbily přes 731 milionů eur. Po přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1483 dne 22. května 2003 zrušila EU sankce proti Iráku.

Dárcovská konference konaná 23. a 24. října 2003 v Madridu zahájila mnohostranné úsilí o obnovu Iráku. EU na konferenci včetně příspěvku ES přislíbila jako celek přes 1,25 miliardy eur. Konference rovněž uvítala záměr OSN a Světové banky zřídít svěřenecký

fond více dárců pro Irák – Mezinárodní fond pro obnovu Iráku (International Reconstruction Fund Facility for Iraq).

Rozsah pomoci EU se od října 2003 rozšiřuje. Humanitární potřeby obyvatelstva se snižují a zdroje na obnovu tak doplňují práci v humanitární oblasti při rekonstrukci základních veřejných služeb a zahrnují i poskytování zaměstnanosti, snižování chudoby a posilování iráckých institucí a správy. Pomoc ES je zaměřena i na podporu úlohy OSN v oblasti politiky a při rozvoji irácké občanské společnosti a demokratických institucí. EU od roku 2003 poskytla Iráku z rozpočtu ES pomoc ve výši 305 milionů eur¹.

Zájem EU o bezpečný, stabilní, demokratický a prosperující Irák

EU má velký zájem na spolupráci s Irákem při obnově jeho politických a právních institucí, reformě hospodářství a oživení občanské společnosti. Mj. se jedná o tyto zájmy:

- Základní zájem na úspěšném politickém přechodu při budování stabilní, pluralitní demokracie spočívající na ústavě zaručující právní stát, dodržování lidských práv a základních svobod. Lidu Iráku to dá naději a pomůže to zajistit územní celistvost a vnitřní bezpečnost Iráku.
- Stejný zájem je i na pomoci při podpoře hospodářského růstu a diverzifikace, snižování chudoby a nezaměstnanosti a zvyšování životní úrovně iráckého obyvatelstva. Fungující, konkurenceschopná a diverzifikovaná tržní ekonomika, obnova irácké infrastruktury, zvláště pak propojení irácké dopravní sítě s celoevropskými dopravními koridory, a hospodářská integrace Iráku v rámci regionu pomohou zlepšit rovnoměrnost rozložení blahobytu ve společnosti, sníží zranitelnost Iráku vůči vnějším otřesům a vytvoří potenciál pro vzájemně výhodné vazby mezi EU a Irákem v oblasti obchodu a investic, lidských vztahů a kulturních svazků. Stabilita a vyšší prosperita by měly rovněž usnadnit dobrovolný návrat iráckých uprchlíků z Evropy a posílit sociální a profesní vazby mezi státy EU a Irákem.
- Další zájem je na možném přínosu Iráku k bezpečnosti a stabilitě regionu. Konec režimu Saddáma Hussajna je příležitostí k překonání regionálního napětí. Irák žijící v míru se svými sousedy a regionem rovněž přispěje k dosažení cílů stanovených v Evropské bezpečnostní strategii. Vznik stabilního a demokratického Iráku znamená potenciální přínos i pro kandidátskou zemi na členství v EU, Turecko.
- Silný zájem na vybudování spravedlivého, transparentního a nediskriminačního právního rámce v Iráku. Předvídatelnost a právní jistota jsou předpoklady pro významné investice, které tato země potřebuje, v neposlední řadě v odvětví energetiky. Vzhledem k významnému přínosu Iráku pro zabezpečení dodávek energie a možnostem vzájemných výhod ze zvýšené těžby ropy a zemního plynu v Iráku, má na rovných podmínkách pro investice a sblížení předpisů v oblasti energetiky velký zájem jak EU tak Irák.

¹ 100 milionů eur bylo věnováno na humanitární činnosti v roce 2003, 200 milionů eur bylo přislíbeno na obnovu v letech 2003-04 a další 2 miliony eur byly poskytnuty v roce 2003 na odminování. ECHO snížil svůj původní odhad pro Irák na rok 2004 na 3 miliony eur. Další prostředky lze však vyčlenit na nové naléhavé humanitární potřeby. Viz <http://europa.eu.int/comm/world/iraqsit/reconstruct/index.htm> pro další informace o zdrojích a určení pomoci ES Iráku v letech 2003-2004.

III. CÍLE V OBLASTI ROZVOJE VZTAHU EU A IRAKU

Pro stabilitu a prosperitu Iráku je nutná nejenom podpora EU, ale i společné úsilí mezinárodního společenství a především pak samotných Iráčanů. EU by se proto měla angažovat u nové irácké správy a irácké společnosti při diskusi o tom, jakou úlohu by podle nich měla EU hrát v Iráku a postupně, s pokračujícím procesem přechodu, rozvinout svou přítomnost a angažovanost v Iráku. Cílem by mělo být položení základů pro široké vzájemně výhodné vztahy ve střednědobém horizontu. EU by v diskusi s Irákem mohla navrhnout zaměření střednědobé strategie na následující cíle:

- Rozvoj bezpečného, stabilního a demokratického Iráku, který má parlament a vládu volené podle ústavy zaručující dodržování lidských práv a základních svobod všech obyvatel Iráku.
- Vybudování otevřené, stabilní, udržitelné a diverzifikované tržní ekonomiky a společnosti jako základu pro bezpečnost lidí, hospodářský růst, tvorbu zaměstnanosti a snižování chudoby se zdroji na podporu spravedlivého hospodářského a sociálního vývoje.
- Hospodářské a politické začlenění Iráku v rámci regionu a otevřeného mezinárodního systému.

Bezpečný, stabilní a demokratický Irák

Irák má nyní příležitost zbavit se minulosti v podobě autoritářského řízení a vybudovat stabilní demokratické instituce zaručující práva všech Iráčanů, včetně žen a etnických, náboženských a kmenových menšin. Základem úspěchu politického vývoje bude řešení takové problematiky, jako je úloha náboženství ve státě, účinná bezpečnost pod demokratickou kontrolou a uspořádání vztahů mezi správou provincií a centrální správou. Budování demokratických institucí bude vyžadovat rovněž národní usmíření a dosažení konsensu.

Jak potvrzuje rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1546, bude OSN čerpat ze svých rozsáhlých zkušeností z předválečného Iráku a z práce započaté zvláštním vyslancem OSN Sergio de Mello před loňským tragickým útokem na ústředí OSN v Bagdádu, v které pokračuje zvláštní vyslanec Lakhdar Brahimi tak, aby OSN zastávala klíčovou úlohu v pomoci Iráčanům při zvládnutí politického přechodu. EU by proto měla pokračovat v podpoře této vedoucí úlohy OSN a zajistit řádnou koordinaci akcí na pomoc Iráku s touto organizací.

Vzhledem k vlastním úspěšným zkušenostem EU při podpoře přechodu od autoritářského systému vlády k systému založenému na demokracii i k různorodým zkušenostem členských států s federativním a decentralizovaným uspořádáním, by EU mohla:

- Přivítat rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1546, která potvrzuje svrchovanost prozatímní irácké vlády po 30. červnu 2004, a pomoci s jejím prosazováním.
- Navázat dialog s budoucími orgány Iráku s cílem prokázat podporu EU politickému a ústavnímu procesu.
- Stanovit priority pomoci EU v oblasti voleb, dobré správy věcí veřejných, rozvoje irácké občanské společnosti a ochraně a prosazování lidských práv.

- Zvážit rozšíření pomoci a zahrnout opatření na podporu bezpečnosti, především při zajišťování právního státu, spravedlnosti a reformy bezpečnostního sektoru.

Otevřená, udržitelná a diverzifikovaná irácká tržní ekonomika

Hospodářství Iráku bylo až do roku 2003 charakteristické rozsáhlými vládními zásahy, a to jak přímo, prostřednictvím státních podniků, tak nepřímo, prostřednictvím rozsáhlého systému právních předpisů, cenových omezení a dotací. Hlavním hnacím prvkem hospodářství byl státem ovládaný ropný průmysl. Ten je třeba v krátkodobém výhledu rychle rozvinout, aby bylo možno financovat obnovu. Ze střednědobého hlediska se však Irák musí vypořádat s trojím přechodem k hospodářství vycházejícímu z mírového rozvoje, fungující tržní ekonomiky a udržitelných zdrojů domácích příjmů.

V Iráku je široce rozšířená chudoba a nezaměstnanost, jež jsou zdrojem politického a sociálního napětí. Zásadní jsou opatření ke zmírnění sociálních dopadů reforem, jež jsou nezbytné pro zvýšení životní úrovně ve střednědobém horizontu, především ve vztahu k liberalizaci cen, restrukturalizaci státních podniků a veřejných služeb. Z krátkodobého hlediska bude nezbytné vytvořit účinnou záchranou sociální síť, vyvinout úsilí ke zvýšení zaměstnanosti využitím schopností místní lidí v projektech rekonstrukce² a vyrovnat regionální nerovnováhu zdrojů. Ve střednědobém výhledu je třeba vyřešit otázku ústavního rámce rozdělování iráckých výnosů z ropy.

Předpokladem opětovné finanční životaschopnosti Iráku a udržitelné hospodářské a sociální obnovy je řešení jeho vnějšího dluhu, jenž se v současnosti odhaduje na 120³ miliard USD; konečná dohoda Pařížského klubu bude mít nejspíše rozsáhlé dopady na všechny aspekty hospodářské aktivity Iráku. Pařížský klub věřitelských národů se zavázal vypracovat řešení v roce 2004, ale obdobné zacházení bude nutné i u institucionálních věřitelů mimo tento klub a u soukromých věřitelů. Snížení finanční zátěže Iráku vyžaduje rovněž kroky k řešení stavu nároků poskytnutých Kompenzační komisí OSN po první válce v Perském zálivu, a nároků které nejsou dořešeny.

EU má rozsáhlé zkušenosti z práce s ekonomikami v transformačním procesu i vlastní zkušenosti ze spojení sociální soudržnosti s budováním pevných tržních institucí, liberalizací a integrací. Má také rozsáhlý vnitřní trh, který je schopen absorbovat irácké zboží a služby. V této souvislosti by EU mohla:

- Podpořit řešení iráckého vnějšího dluhu vypracováním společného stanoviska a doporučení k podmínkám hospodářské politiky.
- Pokračovat v pomoci ES při rozvoji schopností a možností iráckých správních a hospodářských institucí v transformační problematice, především při tvorbě funkční celní správy, jež by umožnila uplatnit všeobecný systém preferencí (GSP).
- Pomoci Iráku s rozvojem soudnictví a rámce zákonných předpisů a nařízení s cílem podpořit mezinárodní investice, včetně energetiky, a potlačit korupci, organizovaný zločin a kriminalitu.

² Např. obnova výroby a rozvodu elektřiny a další nezbytné infrastruktury.

³ Bez požadavků přiznaných Kompenzační komisí OSN.

- Zdůraznit nutnost řešení problematiky nezaměstnanosti a chudoby, pomoci se zřízením účinné záchranné sítě a řešením regionální nerovnováhy při rozdělování zdrojů.
- Zdůraznit, že významné nerostné bohatství Iráku je třeba využít na podporu těchto úkolů, na diverzifikaci iráckého hospodářství, tvorbu zaměstnanosti, budování nezbytného fyzického, institucionálního a lidského kapitálu a na snížení rozdílů v příjmech.

Mírové soužití Iráku se sousedy a jeho začlenění do mezinárodního společenství

Transformační proces Iráku je příležitostí k řešení legitimních bezpečnostních zájmů jednotlivých aktérů v regionu a k zajištění toho, že nově vznikající politický řád v Iráku bude sousedními státy pozitivně vnímán. Jedná se rovněž o rámec, v němž Irák, Rada pro spolupráci v Perském zálivu (GCC) a Írán mohou vyjadřovat názory na to, jak má region zvládat společnou hospodářskou problematiku. Pokrok transformačního procesu by měl rovněž předznamenat úsilí Iráku na cestě k významnější úloze v mezinárodních politických a hospodářských otázkách a zvýšit jeho účast v mezinárodních uskupeních.

Rozhodnutí sousedů Iráku uspořádat po válce z roku 2003 společné fórum (setkání sousedů – Neighbours' Meetings) pro diskusi o situaci v Iráku je důkazem společného pochopení možností při zintenzivnění spolupráce v rámci regionu. Z dlouhodobého hlediska může být mechanismem pro zvýšenou stabilitu v širším regionu a řešení existujících regionálních rozporů postupné zřízení politicko-ekonomického rámce regionální spolupráce, snižování napětí a postupný přechod ke spolupráci v oblasti bezpečnosti.

Těsná spolupráce s iráckými sousedy, vlastní historie poválečného usmíření i úsilí o podporu regionální integrace, to vše je zdrojem rozsáhlých kontaktů, zkušeností a odborných znalostí EU, jež mohou být přínosem pro Irák a celý region v širším slova smyslu. V souladu se zásadami stanovenými v dokumentu Strategické partnerství EU s oblastí Středoziemního moře a Středního východu a v souladu s podporou, kterou již EU poskytla přihlášce Iráku na statut pozorovatele ve Světové hospodářské organizaci (WTO) by EU mohla:

- Využít svého vlivu a stávajícího dialogu se zeměmi regionu, zejména pak sousedy Iráku, k podpoře konstruktivní angažovanosti v Iráku a zintenzivnění spolupráce uvnitř regionu.
- Vyzvat Irák k účasti na Strategickém partnerství EU s oblastí Středoziemního moře a Středního východu.
- Pozitivně posoudit budoucí členství Iráku v organizaci WTO, jakmile budou splněny nezbytné podmínky v souladu s postojem EU k přihláškám dalších zemí, včetně zemí z regionu, a podpořit jeho účast v ostatních mezinárodních uskupeních.

IV. RÁMEC PRO POSTUPNOU ANGAŽOVANOST

Praktické uskutečňování cílů stanovených v části III bude závislé na míře, do jaké budou sdíleny budoucí iráckou vládou a na vývoji bezpečnostní a politické situace v Iráku. Následující navrhovaná opatření proto vyjadřují možnosti roztříděné tak, aby odrážely tři samostatné fáze předpokládané v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1546, a jež je třeba dopracovat po projednání s budoucí iráckou vládou.

Zvláště významné bude rovněž zajištění realizační spolupráce členských států EU, Evropské komise a vysokého zástupce, a to v plném souladu se Spojenými národy jak v místě tak v rámci mezinárodních uskupení. Zásadní bude i těsná koordinace se Světovou bankou, MMF a dalšími mezinárodními finančními institucemi.

Fáze I – Akce k okamžité realizaci

30. června 2004 přejde svrchovanost na prozatímní iráckou vládu a prozatímní koaliční správa bude zrušena. Kromě pokračující pomoci při obnově, by EU mohla v období do voleb do prozatímního národního shromáždění zvážit následující iniciativy:

Podpora voleb ze strany EU: do 31. prosince 2005 mají proběhnout volby do prozatímního národního shromáždění, které vytvoří novou vládu a navrhne novou ústavu, všelidové hlasování ke schválení nové ústavy a všeobecné volby. Bude-li o to požádána prozatímní vládou nebo OSN, měla by EU být připravena sehrát významnou úlohu při přípravě voleb v Iráku. EU bude muset rovněž posoudit, zda je potřebné i další úsilí a zda místní situace, především pak bezpečnostní, je taková, že lze doporučit misi volebních pozorovatelů EU.

Neformální politický dialog: EU by se měla snažit co nejdříve navázat styky se svrchovanou prozatímní iráckou vládou. Pokud to bezpečnost dovolí, bylo by možné uspořádat setkání „trojky“ na úrovni ministrů v Bagdádu nebo během Valného shromáždění OSN v září 2004. Mohou se rovněž konat jednorázová setkání na úrovni vyšších úředníků.

Při přípravě uvedených kontaktů a získávání pozitivních stanovisek iráckých úřadů by mohly sehrát významnou úlohu mise EU. Mise EU by měly vycházet z poskytované finanční podpory lidských práv, rozvoje občanské společnosti, vzdělávání voličů a ústavního procesu a jejich úkolem by mohlo být i navázání neformálního dialogu s iráckou občanskou společností v širším slova smyslu, včetně nevládních organizací, náboženských uskupení, odborů a vznikajících politických stran.

Právní stát a civilní správa. Při budování a zajišťování bezpečného prostředí v Iráku hrají prvořadou úlohu účinně pracující instituce a účinný právní stát. EU má zkušenosti s podporou budování justice a bezpečnosti v jiných oblastech světa, a také z oblastí, které jsou rozhodující pro stabilitu v poválečném období, jako např. výcvik policejních složek, jejich sledování a instruktáž. V této souvislosti by Evropská komise a členské státy EU mohly zvážit, zda souběžně s nástroji ES případně použít i mechanismy, jež umožňují prostředky EU pro řešení civilních krizí.

Podpora pozitivní angažovanosti ze strany sousedů Iráku. EU by měla podporovat setkání sousedů a veškeré případné výsledné iniciativy v oblasti spolupráce a měla by vyzvat Irák k účasti na realizaci strategického partnerství EU s oblastí Středozemního moře a Středního východu. O budoucnosti Iráku by EU mohla rovněž pravidelně diskutovat s Íránem, Sýrií, Tureckem, Jordánskem a státy Rady pro spolupráci v zálivu (GCC). Mise EU v těchto zemích by mohly zajistit kontinuitu. EU by mohla nabídnout rozšíření této podpory na začlenění konkrétních opatření na vybudování důvěry mezi Irákem a jeho sousedy, např. na oblasti správy hranic a celní správy.

Koordinovaný pohled na vzájemnou podmíněnost dluhu a navazující hospodářské politiky. Konečné rozhodnutí o podmínkách takového ujednání je sice na samotných věřitelských státech, ovšem několik členských států se angažuje v současných jednáních Pařížského klubu o restrukturalizaci nebo oduštění iráckého dluhu. Pravděpodobné použití nového přístupu

Pařížského klubu s názvem Evian, jenž byl vypracován pro země se střední úrovní příjmů, bude mít na budoucí vztahy s Irákem dopad, bylo by však možné vyvinout úsilí na koordinaci stanovisek na příslušné ekonomické podmínky, jež by mohly být přílohou dohody. Koordinaci stanovisek a činností v této oblasti by mohl napomoci i pravidelný dialog Evropské komise, MMF, Světové banky a Evropské investiční banky.

Obchodní preference GSP. Irák je příjemcem všeobecného systému preferencí (GSP) Evropského společenství, ale vzhledem k sankcím a následnému konfliktu nebyl systém od první války v Perském zálivu prakticky uplatňován. Evropská komise by měla spolupracovat s iráckou správou na zřízení systému administrativní spolupráce, jenž je nutný pro fungování systému, jakmile to podmínky dovolí.

Pokračující poskytování humanitární pomoci a pomoci na obnovu. Strategie pomoci ES se v letech 2003/04 zaměřuje na sledování situace v Iráku, reakci na nové naléhavé humanitární potřeby tak, jak vznikají, rychlé poskytování dodatečných zdrojů na obnovu Iráku, se zvláštním důrazem na tvorbu pracovních míst, a na podporu budování mnohostranného rámce pod záštitou Spojených národů a mezinárodních finančních institucí. Proto bylo agenturám OSN a Mezinárodnímu fondu pro obnovu Iráku převedeno 200 milionů eur příslibených na madridské konferenci o obnově Iráku a v této fázi by se mělo urychlit jejich vynakládání.

Kancelář ES: otevření plnoprávné delegace Evropské komise v Iráku závisí na bezpečnostní situaci a na dostupných zdrojích Společenství. Jako první krok však Komise zřizuje kancelář s působností v Iráku v prostorách delegace v Ammánu s cílem pomoci s přípravou politického zastoupení a zajistit místní koordinaci pomoci na obnovu s členskými státy EU. Kancelář bude rovněž styčným místem s misí OSN pro pomoc Iráku a Mezinárodním fondem pro obnovu Iráku. Jakmile to podmínky dovolí, bude možné kancelář přesunout do Bagdádu.

Fáze II – Po volbách

Volby do prozatímního národního shromáždění by měly vést k vytvoření prozatímní vlády a předznamenat intenzifikaci prací na návrhu nové ústavy, která by měla být potvrzena ve všelidovém hlasování ve druhé polovině roku 2005. Tato fáze tak v celé řadě oblastí otevře cestu pro další spolupráci a dialog s Irákem. Kromě činností zahájených během fáze I mohou být součástí iniciativ následující aktivity:

Příspěvek EU k obnově a přestavbě. Evropská komise navrhla příspěvek dalších 200 milionů eur na přestavbu Iráku pro rok 2005⁴ a předpokládá, že obdobná částka bude potřebná i v roce 2006, a to za předpokladu, že to umožní rozpočtová omezení a schopnost utratit prostředky vyčleněné v roce 2005. Většina prostředků bude i nadále směřovat do Mezinárodního fondu pro obnovu Iráku, ovšem část prostředků by bylo možné vyčlenit pro přímé poskytování programů technické pomoci a na podporu budování kapacit.

Takové programy by mohly podpořit budování institucí v celé řadě oblastí, podle iráckých zájmů. V oblasti politiky a bezpečnosti by EU mohla, v plném souladu s OSN, poskytnout rady v ústavním procesu, jakož i další pomoc při demokratizaci, prosazování občanského práva, právního státu, oblasti spravedlnosti a lidských práv. V sociální a hospodářské oblasti by bylo možné se zaměřit především na: tvorbu politiky a dobrou správu věcí veřejných, a to

⁴ 190 milion eur z rozpočtové položky 19 08 07 – Pomoc na obnovu a přestavbu Iráku a 10 milionů vyčleněných v rozpočtové položce 19 04 03 – Rozvoj a posílení demokracie a právního státu – dodržování lidských práv a základních svobod.

včetně daňové a měnové problematiky a na rozvoj národních statistik; na vybudování fungujícího obchodního, celního a investičního režimu; na energetiku a dopravu; nápravu životního prostředí a jeho ochranu; podporu soukromého sektoru, rozvoj malých a středních podniků a nediskriminační systém veřejných zakázek.

Kromě pomoci při rekonstrukci by bylo možné zvážit, počínaje touto fází, i použití dalších nástrojů pro pomoc k ulehčení potřeby externího financování v důsledku transformace a na podporu reforem. To by se řídilo pokrokem dosaženým při odpuštění vnějšího dluhu a souhlasem Iráku s komplexním programem makroekonomických reforem s podporou MMF.

Formální politický dialog. EU by mohla navrhnout sjednání společného politického prohlášení EU a Iráku s cílem politický dialog institucionalizovat. Tento dialog by se mohl zabývat diskusí o lidských právech, regionální stabilitě, boji proti terorismu a nešíření zbraní. Evropský parlament a parlamenty členských států EU by mohly být rovněž vedeny k realizaci kontaktů s prozatímním národním shromážděním.

Společné pracovní skupiny v oblastech společného zájmu. Bylo by možné zřídit pracovní skupiny EU/Irák pro diskusí o spolupráci v oblastech jako je ekonomika, problematika statistik a obchodu, energetika (včetně elektřiny), doprava, technické předpisy a normy, informační společnost, lidská práva a právní stát, migrace a boj proti terorismu. Bylo by možné rychle navázat neformální dialog EU a Iráku v oblasti energetiky a EU by mohla podpořit účast Iráku v dalších regionálních uskupeních zabývajících se energetikou a dopravou. Dvoustranný dialog by mohl být východiskem pro budoucí dialogy v rámci regionu.

Fáze III – Střednědobá

Jmenování demokraticky zvolené vlády, přijetí nové ústavy Irákem a volby do exekutivy a parlamentu by EU měly umožnit normalizovat vztahy s Irákem. V této fázi by EU mohla učinit následující dodatečné kroky:

Jednání o dvoustranné dohodě. Dvoustranná dohoda mezi EU a Irákem by měla odrážet vzájemný zájem na rozvoji partnerství a podpořit politické, hospodářské a sociální reformy Iráku. Jako první krok by bylo vhodné uzavřít dohodu o obchodu a spolupráci, obdobnou dohodám, uzavřeným s dalšími státy východně od řeky Jordán. Následně lze zvažovat uzavření dohody se širším záběrem.

Pomoc s hospodářskou diverzifikací a snižováním chudoby. S růstem vlastních zdrojů Iráku, především z vyšší těžby ropy, by měly klesat jeho požadavky na pomoc od externích dárců. EU by mohla zaměřit pomoc na technické programy a programy budování kapacit a na podporu hospodářské diverzifikace a snižování chudoby/zajištění obživy.

Vytvoření regionálního rámce. EU by mohla prozkoumat možnosti využití zkušeností Barcelonského procesu při podpoře spolupráce v odvětvích, jako např. energetika, doprava, životní prostředí, věda a technika, vzdělávání, dialog mezi kulturami a podpora občanské společnosti pro rozšíření regionální spolupráce Iráku a jeho sousedů. EU by rovněž mohla zvážit, jak zapojit Irák do dialogu EU s dalšími partnery v regionu, především pak východně od Jordánu.

Pokračování pomoci právnímu státu, demokratizaci a lidským právům. Všeobecnými volbami demokratizace Iráku neskončí. EU by proto měla i nadále stanovit priority pomoci ve střednědobém výhledu při zvyšování schopností a možností irácké vlády a občanské

společnosti posilovat demokracii, zajistit respektování lidských práv (včetně práv žen a menšin), právní stát, bojovat s korupcí a podporovat transparentnost, odpovědnost a dobrou správu věcí veřejných.

Půjčky Evropské investiční banky. S tím, jak se těžiště vnější pomoci přesouvá od darů, mohly by půjčky Evropské investiční banky (EIB) pomoci překlenout období mezi dary a zapojením soukromého sektoru po vyřešení iráckého vnějšího zadlužení a nastartovat projekty náročné na financování, jako např. v oblasti infrastruktury. Mandát EIB půjčovat Iráku by bylo možné zvážit v rámci nového finančního výhledu, případně jako součást regionálního mandátu zahrnujícího státy na východ od Jordánu.

Delegace Evropské komise. Bylo by možné zvážit otevření delegace v Bagdádu.

V. ZÁVĚR

Toto sdělení obsahuje počáteční úvahy o tom, jakým směrem by EU mohla jít ve svých vztazích s Irákem, a to na základě politiky postupné angažovanosti, která je základem pro významnější a trvalejší vztahy ve střednědobém výhledu. Doporučení obsažená v tomto sdělení bude třeba neustále přezkoumávat a přizpůsobovat vývoji situace na místě. Rada ministrů se vyzývá, aby tato doporučení zvážila tak, aby Evropská rada vyslala jasný signál o odhodlání EU posílit vztahy s Irákem v rámci rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1546 a pomohla položit základy bezpečného, stabilního, demokratického a prosperujícího Iráku, žijícího v míru se svými sousedy a celým regionem, který je plnoprávnou a aktivní součástí mezinárodního společenství.